T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2017/232
KARAR NO : 2017/429
KARAR TR : 10.07.2017

ÖZET: Davacılar murisi F.A.'ın Manisa İli, Soma İlçesi, E . Kömür Madeni Ocağında meydana gelen grizu patlaması ve yangın sonucunda vefat etmesi nedeniyle çalışma sırasında davalılar tarafından gerekli önlemlerin alınmadığından bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararlara karşılık olay tarihinden itibaren hesaplanacak faizi ile birlikte maddi ve manevi tazminat istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-Z.G.
2-H.A.
3-Kendi adına asaleten F.A. ve Ö.A.'a velayeten M.A.
4-F.A.
Vekili : Av. Ö.H.
Davalılar : 1- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
Vekili : Av. A.S.
2- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Vekili : Av. R. S.
3- Türkiye Maden İşçileri Sendikası
Vekili : Av. H. S.
4- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Vekili : Av. R. S.
5- Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.
Vekili : Av. K. Ç.
6- C. G.
Vekili : Av. K.Ç.
7- R.D.

O L A Y : Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle; davacılar murisi F.A.'ın Manisa İli, Soma İlçesi, E. Kömür Madeni Ocağında 13.5.2014 tarihinde meydana gelen grizu patlaması ve yangın sonucunda vefat etmesi nedeniyle çalışma sırasında davalılar tarafından gerekli önlemlerin alınmadığından bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararlara karşılık olay tarihinden itibaren hesaplanacak faizi ile birlikte 1.000,00 TL maddi ve 370.000,00 TL manevi tazminat olmak üzere toplam 371.000,00 TL'nın müştereken ve müteselsilen tahsiline hükmedilmesi; ayrıca, Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin Türkiye Kömür İşletmelerine verdiği Yapı Kredi Bankası Yeditepe Şubesine ait 26.10.2009 gün ve 95510002155 sayılı teminat mektubu üzerine, Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin Türkiye'de bulunan taşınmazları, trafiğe kayıtlı araçları, banka hesapları ile diğer davalıların da taşınır taşınmaz malları ve banka hesapları üzerine ihtiyati tedbir konulması istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davalılardan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekilleri tarafından süresi içerisinde verilen cevap dilekçelerinde davanın görüm ve çözümünün idari yargının görevine girdiği ileri sürülerek görev itirazında bulunulmuştur.

İSTANBUL 5. İŞ MAHKEMESİ 4.6.2015 gün ve E:2014/797 sayı ile davalıların derdestlik, görev, yetki, yargı yolu itirazlarının yerinde olmadığı nedeniyle reddine karar vermiştir.

Davalı idarelerden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekilleri tarafından süresi içerisinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe ve dosya ekleri Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2'nci maddesinin (a) bendi uyarınca, çalışma hayatının düzenlenmesi, işçi-işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasının kolaylaştırılması ve koruyucu tedbirlerin alınması ile görevli olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının; 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2'nci maddesinin (c) bendi uyarınca, ülkenin enerji ve tabii kaynaklarının değerlendirilmesine yönelik arama, tesis kurma, işletme haklarının verilmesi ile görevli olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca, 3213 sayılı Maden Kanununun 16'ncı

maddesine göre verilen maden arama ruhsatları ile işletilen madenlerde çalışan işçilerin sağlığı, çalışma şartları ve iş güvenliği ile ilgili olarak yeterli denetimin yapılmaması, gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle oluşacak zararlardan dolayı tazminle sorumlu tutulacağının açık olduğu; bu itibarla, 27.7.2006 tarihli hizmet alım sözleşmesiyle, Kamu İhale Kanununa göre, işletilmesi Park Teknik Elek. Madencilik Tur. Sanayi Tic. Anonim Şirketine verilen ve daha sonra da Soma Kömür İşletmeleri Anonim Şirketine devredilen E. Kömür Madeni Ocağında mecburi sigortalı işçi olarak çalışırken, grizu patlaması sonucu çıkan yangında vefat eden davacılar murisinin ölümünde; davalı idarelerin denetim görevini gereği gibi yerine getirmediklerinden hizmet kusuru bulunduğu öne sürülerek uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini istemiyle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına karşı açılan davanın görüm ve çözümünün idari yargının görev alanına girdiği, bu nedenle davanın, davacıların uğranıldığını ileri sürdükleri zararın tazminine ilişkin olarak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ilişkin kısmı yönünden 2247 sayılı Yasanın 10'uncu maddesi uyarınca, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, durumun anılan Mahkemeye bildirilmesine, karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 10. ve 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: 3213 sayılı Maden Kanununun 16. maddesine göre verilen maden arama ruhsatları ile işletilen madenlerde çalışan işçilerin sağlığı, çalışma şartları ve iş güvenliği ile ilgili olarak gerekli denetimlerin yapılmaması ve önlemlerin alınmaması nedeniyle oluşacak zararlardan ilgili idarelerin sorumlu olacaklarının açık olduğu; bu bakımdan; davacılar murisi F.A.'ın, Manisa İli, Soma İlçesi, E. Kömür Madeni Ocağında 13/05/2014 tarihinde meydana gelen grizu patlaması ve yangın sonucunda ölmesinde, davalı idarelerin denetim görevini gereği gibi yerine getirmemeleri sebebiyle hizmet kusuru bulunduğu öne sürülerek, uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünün, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji ve Tabii, Kaynaklar Bakanlığı bakımından İdari Yargının görev alanına girdiği; bu nedenle, Danıştay Başsavcılığının 2247 sayılı Kanunun 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile İstanbul 5. İş Mahkemesinin 04/06/2015 tarih ve 2014/797 Esas sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yönünde düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Ahmet Tevfik ERGİNBAY, Suna TÜRE, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN ve Birgül KURT'un katılımlarıyla yapılan 10.07.2017 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Davalı idarelerden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekillerininanılan Yasanın 10. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine, Danıştay Başsavcısı'nca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşıldığından ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacılar murisi F.A.'ın Manisa İli, Soma İlçesi, E. Kömür Madeni Ocağında 13.5.2014 tarihinde meydana gelen grizu patlaması ve yangın sonucunda vefat etmesi nedeniyle çalışma sırasında davalılar tarafından gerekli önlemlerin alınmadığından bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararlara karşılık olay tarihinden itibaren hesaplanacak faizi ile birlikte maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasanın 125. maddesinde "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. (Ek hüküm: 13/8/1999-4446/2 md.) Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir." hükmüne,

3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun "Görev" başlıklı 2. maddesinde;

"Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görevleri şunlardır:

a) Çalışma hayatını düzenleyici, işçi - işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler almak,

b) Çalışma hayatındaki mevcut ve muhtemel meseleleri ve çözüm yollarını araştırmak,

c) Ekonominin gerektirdiği insan gücünü sağlamak için gerekli tedbirleri araştırmak ve uygulanmasının sağlanmasına yardımcı olmak,

d) İstihdamı ve tam çalışmayı sağlayacak, çalışanların hayat seviyesini yükseltecek tedbirleri almak,

e) (Ek: 28/7/2016-6735/27 md.) Uluslararası işgücüne ilişkin politika belirlemek ve bu politikanın uygulanmasına ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyette bulunmak, (1)

f) (Değişik : 24/8/2000 - KHK - 618/16 md.; İptal: Ana.Mah.nin 31/10/2000 tarih ve E.:2000/62, K.:2000/35 sayılı Kararı ile; Değişik:16/7/2003 - 4947/12 md.) Çalışanların meslekî eğitimlerini sağlayıcı tedbirler almak,(2)

g) Engellilerin mesleki rehabilitasyonunu sağlayacak tedbirler almak, (3)

h) (Değişik : 15/5/2008-5763/30 md.) İş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirlerin uygulanmasını izlemek,

i) Çalışma hayatını denetlemek,

j) Sosyal adalet ve sosyal refahın gerçekleşmesi için gerekli tedbirleri almak,

k) Çeşitli fizyolojik, ekonomik ve sosyal risklere karşı sosyal sigorta hizmetlerini uygulamak,

l) Sosyal güvenlik imkanını sağlamak, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için gerekli tedbirleri almak,

m) Yabancı ülkelerde çalışan Türk işçilerinin çalışma hayatı ve sosyal güvenlikle ilgili meselelerine çözüm yolları aramak, hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek,

n) Çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları koruyucu ve çalışmayı destekleyici tedbirleri almak,

o) (Değişik:16/5/2006-5502/42 md.) Bağlı ve ilgili kuruluşların amaçları ve özel kanunları gereğince idare edilmesini sağlamak ve denetlemek,

p) İş istatistiklerini derlemek ve yayınlamak,

r) Çeşitli mevzuatla verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

s) (Ek: 15/5/2008-5763/30 md.) İşyerindeki sağlık ve güvenlik risklerini önleyici ve koruyucu hizmetleri yürütenlerin niteliklerini belirlemek, eğitimlerini ve sertifikalandırılmalarını sağlamak,

ş) (Ek: 15/5/2008-5763/30 md.) Mesleki yeterlilik sisteminin oluşturulması ve işletilmesi için gerekli tedbirleri almak," hükmüne;

3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun "Görev" başlıklı 2. Maddesinde;

"Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görevleri (Ek ibare: 20/2/2001-4628/17 md.) ilgili Kanunlarda piyasada faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara bırakılmadığı takdirde ve ölçüde şunlardır:

a) Ülkenin enerji ve tabii kaynaklara olan kısa ve uzun vadeli ihtiyacını belirlemek, temini için gerekli politikaların tespitine yardımcı olmak, planlamalarını yapmak,

b) Enerji ve tabii kaynakların ülke yararına, teknik icaplara ve ekonomik gelişmelere uygun olarak araştırılması, işletilmesi, geliştirilmesi, değerlendirilmesi, kontrolü ve korunması amacıyla genel politika esaslarının tespit ve tayinine yardımcı olmak, gerekli programları yapmak, plan ve projeleri hazırlamak veya hazırlatmak,

c) Bu kaynakların değerlendirilmesine yönelik arama, tesis kurma, işletme ve faydalanma haklarını vermek, gerektiğinde bu hakların devir, intikal, iptal işlemlerini yapmak, ipotek, istimlak ve diğer takyit edici hakları tesis etmek, bunların sicillerini tutmak ve muhafaza etmek,

d) Kamu ihtiyaç, güvenlik ve yararına uygun olarak enerji ve tabii kaynaklar ile enerjinin üretim,iletim,dağıtım,tesislerinin etüt,kuruluş,işletme ve devam ettirme hizmetlerinin genel politikasını tespit çalışmalarının koordinasyonunu temin etmek ve denetlemek,

e) Yeraltı ve yerüstü enerji ve tabii kaynaklar ile ürünlerinin üretim, iletim, dağıtım ve tüketim fiyatlandırma politikasını tayin ve gerektiğinde fiyatlarını tespit etmek,

f) Bakanlığın bağlı ve ilgili kuruluşlarının işletme ve yatırım programlarını inceleyerek tasvip etmek ve yıllık programlara göre faaliyetlerini takip etmek, değerlendirmek,

g) Bakanlığa bağlı ve Bakanlıkla ilgili kuruluşların çalışmalarını ve işlemlerini her bakımdan tetkik, tahkik ve teftişe tabi tutmak, gerekli her türlü emri vermek ve denetlemek,

h) (Ek : 11/10/2011 - KHK - 662/79 md.) Yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik politikaların ve stratejilerin belirlenmesine yönelik çalışmalarda bulunmak,

ı) Yukarda belirtilen görevleri yerine getirmek amacı ile gerekli bilgileri toplamak, değerlendirmek ve uzun vadeli politikaların tespiti ve geliştirilmesi ile ilgili hazırlık çalışmalarını yapmak.

j) (Ek: 4/6/2016-6719/4 md.) Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirmek, yetkilendirmek veya bu tüzel kişilerden hizmet satın almak ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımları ve diğer hususları yönetmelikle düzenlemek." hükmüne yer verilmiş,

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 2. maddesinde Madenler düzenlenmiş, Taşkömürüne IV. Grup madenlerin b bendinde yer verilmiştir, aynı Kanunun "Faaliyetlerin Denetimi" başlıklı 11. maddesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, maden hakları ile ilgili bütün faaliyetlerin yürütülmesini ve vecibelerin yerine getirilmesinin kontrol ve denetimini yapacağı ve yönlendirmek için teknik ve mali konuları yerinde incelemek amacıyla ihtisaslaşmış diğer Devlet kuruluşlarından da yararlanarak inceleme raporu hazırlatacağı belirtilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2'nci maddesinin l'inci fikrasının (b) bendinde ise, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel haklan doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

İdare hukukunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar idari yargının görev alanını oluşturmaktadır. İdare hukuku kuralları içinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler ile aynı amaçla gerçekleştirilen idari eylemler ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir.

İdari işlemler; idari makam ve mercilerin idari faaliyetleriyle ilgili alanda, idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk aleminde sonuç doğuran, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikteki tasarruflarıdır. Temelinde bir idari karar veya işlem olmayan, fizik alanında görülen iş, hareket, ameliye ve çalışmalar ile idarenin hareketsiz kalması ise, idari eylem olarak adlandırılmaktadır. İdari işlemler, hukuk aleminde değişiklik yapan, yenilik doğuran irade açıklamalarını yansıtmakta iken; idari eylemler, esas olarak maddi alemde değişiklik ve yenilik meydana getirmekte, sadece ilgililerin hak ve yetkilerini kullanmaları koşuluyla hukuki etki ve sonuç doğurabilmektedir.

İdare, kural olarak, yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki

nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya eksiklik şeklinde tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

Bu durumda, taşkömürü madeni ocağında işçi olarak çalışırken grizu patlaması sonucu çıkan yangında vefat eden davacılar yakınının ölümünde, davalı idarelerin denetim ve gözetim görevini gereği gibi yerine getirip getirmediğinin, olayda hizmet kusurunun veya kusursuz sorumluluğun bulunup bulunmadığının tespitinin gerektiği açık olup, dolayısıyla kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücüne dayanılarak gerçekleştirilen faaliyetler, idari eylem niteliği taşıdığından; kamusal ihtiyaçları karşılamak üzere idarenin yönetimi veya yakın gözetimi altında kamu yararı amacı doğrultusunda yürütülen faaliyet olan kamu hizmetinin yürütülmesinden kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan davaların idari yargı yerince görülmesi gerekli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girdiğinden Danıştay Başsavcısının başvurusunun kabulü ile, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev itirazlarının reddine ilişkin İstanbul 5. İş Mahkemesinin 4.6.2015 gün ve E:2014/797 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının GÖREV İTİRAZLARININ REDDİNE İLİŞKİN İstanbul 5. İş Mahkemesinin 4.6.2015 gün ve E:2014/797 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 10.07.2017 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri	Ali	Ahmet Tevfik	Suna
NECİPOĞLU	ÇOLAK	ERGİNBAY	TÜRE

Üye	Üye	Üye
Alaittin Ali	Süleyman Hilmi	Birgül
ÖĞÜŞ	AYDIN	KURT